

nalniško podprto korpusno analizo) je v svoji delavnici vodil udeležence skozi proces pisanja sistemske mreže, ki bi bila uporabna pri korpusnem označevanju. Paul Tench (*64 načinov izražanja »Ljubim te« v angleščini*) je predstavil niz možnih izborov v intonacijskem sistemu standardne (britanske) angleščine za 64 pomenskih odtenkov povedi »Ljubim te« v povezavi s pomensko strukturo, diskurzivno funkcijo in vedenjskim izrazom.

Od slovenskih jezikoslovcev se je letos udeležila konference **Sonja Starc** z referatom *Izbira leksikogramatičnih sredstev v učbeniških besedilih za vrednotenje Trubarjevega dela*, v katerem je predstavila odnos med žanrskostjo besedila, vredno-

tenjskim izhodiščem in izbiro stavkov prikazovanja procesa za izražanje ocene in vrednotenja oz. občudovanja.

22. evropska konferenca in delavnica sistemsko-funkcijskega jezikoslovja bo od 9. do 12. julija 2010 na Univerzi na Primorskem v Kopru. Tema konference je *Zapletenost besedilnega pomena*, plenarni predavatelji pa bodo **James Martin** (Univerza v Sydneyju), **Christopher Taylor** (Univerza v Trstu) in **Eija Ventola** (Univerza v Helsinkih).

Sonja Starc
Univerza na Primorskem
Pedagoška fakulteta v Kopru
sonja.starc@guest.arnes.si

6. kongres Mednarodnega združenja za dialektologijo in geolingvistiko (SIDG)

Od ponedeljka, 14. septembra, do petka, 18. septembra 2009, je v monumentalni stavbi rektorata Univerze v Mariboru potekal 6. kongres Mednarodnega združenja za dialektologijo in geolingvistiko (ustanovljeno leta 1989, kratica SIDG po francoskem poimenovanju). V sodelovanju s krovno organizacijo ga je pripravil Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Mednarodnemu organizacijskemu odboru pa je predsedovala dr. Mihaela Koletnik z mariborske Filozofske fakultete.

Več kot sto udeležencev, med katerimi so bili nekateri najpomembnejši svetovni dialektologi in geolingvisti, je prišlo iz 21 evropskih držav, Japonske, Kanade in ZDA. Kot je povzel predsednik SIGD, dr. Martin Haase z Univerze v Bambergu, so se referati (skupaj jih je bilo nad osemdeset)

osredotočali na metodološke in tehnične pristope k lingvistični geografiji, narečno (jezikovno) ozaveščenost, dinamiko med knjižnim jezikom in narečjem, jezike v nastajanju, jezike/narečja v stiku, jezike v procesu globalizacije, sinhrono in diahrono dialektologijo ter lingvistične atlase in druge raziskovalne projekte.

Na otvoritveni slovesnosti so udeležence v slovenščini (za tujce se je na tablo projiciral angleški prevod) nagovorili rektor Univerze v Mariboru, dr. Ivan Rozman, dekan mariborske Filozofske fakultete, dr. Marko Jesenšek, predstojnik tamkajšnjega Oddelka za slovanske jezike in književnosti, dr. Miran Štuhec, v imenu predsednika SAZU, dr. Jožeta Trontlja, redna članica SAZU, dr. Zinka Zorko, nato še župan Mestne občine Maribor, Franc Kangler, prebrali pa so tudi pismo častnega

pokrovitelja kongresa, predsednika Republike Slovenije, dr. Danila Türka.

Ob začetku oziroma zaključku strokovnega dela posameznega dne so potekala plenarna predavanja. Kot prva nastopajoča je **Zinka Zorko** s sinhronega in diahronega vidika predstavila oblikoslovje v panskni narečni skupini, **Marc L. Greenberg** je razmišljal o pomenu južnoslovenske dialektologije, **Koloman Brenner** pa izpostavil fonetična vprašanja pri lingvističnem atlasu madžarske nemščine na južnem Madžarskem in pokazal izbrane fonetične pojave na kartah z barvnimi kodami. **Herta Maurer Laussegger** je občinstvo seznanila z metodološkimi pristopi pri snemanju spontanega govora v »simuliranem naravnem« govornem okolju, ki so jih s filmskimi strokovnjaki razvijali v okviru več let trajajočega projekta, katerega namen je med drugim terminološko dokumentiranje življenjskih oblik in delovnih procesov iz preteklosti. **Klaus Geyer** je proučeval izbiranje primerne strategije pri prevajanju in podnaslavljanju narečnega govora v nemških igranih filmih, pri čemer ključno vlogo igrata funkcija narečnega govora in oddaljenost narečja od standardne nemščine. Študijo je osnoval na podlagi štirih filmov z narečnim govorom s področja južne Nemčije. Na zadnjem plenarnem predavanju sta nastopila **Adam Sławomir Gala** in **Bożena Ostromecka Frączak**, ki sta opozorila na izrazito nesorazmerje med raziskavami besedotvorja in drugih jezikovnih ravnin v okviru (poljske) dialektologije, kar je po njunih besedah posledica nekoč prevladujočega prepričanja o drugorazredni vlogi morfologije pri določanju govorov in narečij.

Kongresno dogajanje je potekalo v treh sekcijah hkrati. V vsaki so v posameznem tematskem sklopu nastopili trije referenti,

sledila je krajša razprava. Naj na tem mestu izpostavim teme in predavatelje, ki so bolj neposredno povezani s slovenščino, slovenskimi narečji oziroma slovensko jezikovno situacijo.

Trije prispevki so se osredotočali na narečno terminologijo posameznih področij: **Anja Benko** je predstavila besedje steljeraje, starega kmečkega delovnega običaja na Koroškem, **Ljudmila Bokal** izraze za sneg in smuči v slovenski smučarski terminologiji, **Mihaela Koletnik** pa prekmursko poljedeljsko terminologijo. **Vera Smole** je opozorila na slovenske narečne frazeme s sestavino oko in na možnost izdelave frazeoloških lingvističnih atlasov, **Tjaša Jakop** pa je v prispevku o dvojinjskih in pluraliziranih oblikah v slovenskih narečjih prikazala razširjenost dvojinjskih oblik na znakovnih kartah, za izdelavo katerih je uporabila postopke in metode lingvistične geografije. V sorodno disciplino, regionalno geolingvistiko, se uvršča predstavitev izoglos v prekmurskem narečju **Mojce Horvat**.

Slovenski referenti so obravnavali tudi lingvistične atlase. **Jožica Škofic** je izpostavila problematiko novih analitičnih metod in kartiranja narečne leksike pri *Slovenskem lingvističnem atlasu* (SLA), **Karmen Kenda Jež** pa je na primeru refleksov *e ugotavljala primernost predstavitve slovenskih glasovnih pojavov v *Slovenskem lingvističnem atlasu* (OLA) in se spraševala, kateri model jezikovno-geografskega prikaza bi se pri SLA najbolje izognil pastem neenotnosti zbranega gradiva. **Rada Cossutta** je spregovorila o slovenskih regionalnih atlasih kot neobhodno potrebnem sredstvu za študij dialektov in jezika, podrobneje o *Slovenskem dialektološkem leksikalnem atlasu tržaške pokrajine* iz leta 1987 kot prvem zamejskem lingvističnem atlasu in

Slovenskem dialektološkem leksikalnem atlasu Slovenske Istre iz 2005–2006, **Suzana Giljanović** je poročala, kako poteka delo pri *Narečnem atlasu slovenske Istre in Krasa*, ki naj bi izšel leta 2010, **Goran Filipi** pa je predstavil dva regionalna lingvistična atlasa, v katerih so opisani istriotski govori, ki so se ohranili v šestih krajih južne Istre, in istroromunski govori dvanajstih istrskih krajev.

Več avtorjev je z različnih vidikov proučevalo narečni govorni diskurz: **Anton Schellander** je spoznaval in teoretsko utemeljeval strategije govorcev pri vzdrževanju funkcionalnosti slovenskega narečnega govora v dvojezični situaciji na avstrijskem Koroškem, **Danila Zuljan Kumar** je na primeru posnetkov pogovorov iz Brd raziskovala, katera kohezivna sredstva gradijo neformalne narečne pogovore, **Branislava Vičar** pa je v filmskem scenariju *Traktor, ljubezen in rock'n'roll* režiserja Branka Djurića, katerega govorni del je napisan v goričkem podnarečju prekmurskega narečja, odkrivala komplementarna diskurzivna postopka, diskurzivno anaforo in diskurzivno deikso, ter področja reference. **Drago Unuk** se je posvetil izpustu v (narečnem) govornem diskurzu, **Andreja Žele** je spregovorila o sklapljanju kot naravnem in aktualnem odrazu nepretrganosti govora v narečju in knjižnem jeziku.

Izzive, s katerimi se je potrebno soočiti pri transkripciji govornega diskurza, sta za temo svojih referatov izbrali **Barbara Ivančič Kutin** in **Mira Kranjc Ivič**. Prva je med drugim izpostavila nekaj konkretnih primerov problemov in rešitev pri prekodiranju folklornih in spominskih pripovedi (v bovškem narečju) v zapis za objavo v elektronski knjigi na spletu, druga pa je razmišljala o moči sporočenega in nemoči transkribiranega.

Na simpoziju je bilo mogoče prisluhniti tudi nekaj bolj sociolingvistično naravnanim predavanjem slovenskih raziskovalcev. **Simona Pulko** in **Melita Zemljak Jontes** sta s predpostavko, da postaja v zadnjem času narečje med mladostniki vrednota in da se vsakodnevno zavestno uporablja v različnih govornih položajih, poskušali osvetliti narečno ozaveščenost dijakov in ugotoviti, kako se med seboj sporazumevajo govorniki različnih narečnih govornih področij. **Alenka Valh Lopert** je pri analizi spontanega govora na eni izmed mariborskih komercialnih radijskih postaj ugotavljala knjižno oziroma neknjižno rabo pri moških in ženskah ter prišla do zaključka, da moški poklicni govorniki pogosteje rabijo neknjižni jezik kot ženske. **Klementina Jurančič Petek** je povzela rezultate vseslovenske raziskave, ki je dokazala ne samo vpliv slovenščine, temveč tudi vpliv posameznih slovenskih narečij na izgovorjavo angleščine. **Nada Šabec** je obravnavala različne vplive globalizacijskih procesov na slovenščino in angleščino, podala primere tega vpliva in izpostavila dileme v zvezi z jezikovno izbiro v različnih domenah ter vprašanja jezikovne, etnične in kulturne identitete govorcev.

Nekateri nastopajoči so pod drobnogled vzeli posamezne zapise, dela ali projekte. **Matej Šekli** je analiziral jezik slovenskih poznosrednjeveških rokopisnih spomenikov in v njem odkrival dve osrednjeslovenski narečni ploskvi, gorenjsko in dolensko, **Polonca Šek Mertük** je proučevala trpni glagolski način v graških izdajah slovenskega prevoda *Parhamerjevega katekizma*, **Natalija Ulčnik** pa slovarko gradivo narečnega romana prekmurskega avtorja Jožeta Ftičarja *Za nápršnjek vedrine*. **Ludvik Karničar** je opozoril na že tri desetletja trajajoč projekt inventarizacije koroških govorov, katerega rezultat je *Tezaver slovenskega ljudskega jezika* na

Koroškem. Njegov 6. zvezek je tik pred izidom, 7. pa bo izšel prihodnje leto.

Če nanizam še preostale (raznovrstne) prispevke: **Peter Weiss** je predstavil zastojni program ZRCola, ki je bil razvit na ZRC SAZU in ki v operacijskem sistemu Windows, v programu Word, omogoča vnos okoli 6500 različnih znakov v latinici, cirilici in grškem alfabetu, pa tudi posebne znake iz bohoričice, dajncice in metelčice. **Mojca Tomišić** in **Irena Breznik Stamljič** sta obravnavali glagole *s se* med narečjem in knjižnim jezikom ter primerjali predstavitve le-teh v sodobnem dialektološkem slovarju govorov Zadrenke doline (Weiss 1998) in v SSKJ, **Vlado Nartnik** pa se je osredotočil na oblikovanje izbiralnega člena *ta* v slovenskih narečjih. **Marija Stanonik** je spregovorila o nareku, obrednem objokovanju umrlih v slovenskih narečjih, kot izgubljenem folklornem žanru, **Gjoko Nikolovski** je *Makedonske razprave* slovenskega jezikoslovca Vatroslava Oblaka, v katerih podaja makedonsko teorijo o izvoru starocerkvene slovanščine, izpostavil kot dokaz o obstoju makedonske identitete ob ponovnem odpiranju makedonskega vprašanja.

Zadnji dan kongresa sta potekala srečanje sekcije, ki pripravlja *Evropski lingvistični atlas* (ALE – *Atlas Linguarum Europae*) ter VI. izredna in XI. redna skupščina SIDG. Na srečanju ALE je njegov predsednik, **Nicolae Saramandu**, prisotne seznanil z aktualnim dogajanjem v več deset let trajajočem mednarodnem projektu, **Jožica Škofic** je predstavila elektronsko arhiviranje in urejanje atlasa, **Manuela Nevaci** pa novo spletno stran projekta (<<http://ale.lingv.ro/>>). Sledila je razprava o načinu pridobivanja gradiva in njegovih analizah za posamezne komentarje in karte ter o resni ogroženosti projekta zaradi nedostopnosti velikega dela gra-

diva sodelavcem ALE in počasnosti publiciranja razprav pri Poligraficu v Rimu. Izpostavljena je bila potreba po kandidiranju za evropska sredstva in možnost, da avtorji del rezultatov svojih raziskav objavljajo tudi v periodičnih publikacijah. Naslednje redno letno zasedanje uredniškega odbora ALE bo v Krakovu na Poljskem junija 2009. Na skupščini SIDG so potekale volitve za prihodnja tri leta, na katerih je bil za predsednika ponovno izvoljen Martin Haase z Univerze v Bambergu.

Pester spremljevalni program se je začel prvi dan kongresa zvečer s sprejemom in pogostitvijo na sedežu Univerze v Mariboru pri rektorju, dr. Ivanu Rozmanu. Naslednji dan so udeleženci obiskali vinogradniško posestvo na Meranovem in ob prepevanju Okteta Zven pokušali vina iz tega vinorodnega okoliša. V sredo je po zaključku predavanj sledila večerja v Gostišču Pec, kjer so dogajanje popestrile tradicionalne pesmi držav udeležencev, v četrtek pa je bilo v okviru vodene ekskurzije na vrsti spoznavanje izbranih znamenitosti Slovenije: Postojnske jame, Predjamskega gradu in Ljubljane.

Maribor s prvim gostovanjem kongresa SIDG v Sloveniji nadaljuje tradicijo združevanja domačih in tujih dialektologov, saj je bilo letošnje srečanje peto po vrsti (dosedanja srečanja so bila posvečena zaslužnim slovenskim dialektologom: leta 1996 dr. Tinetu Logarju, 1999 dr. Jakobu Riglerju, 2002 dr. Martini Orožen, 2006 pa dr. Zinki Zorko), obenem pa se s tem odpira v širši evropski in svetovni univerzitetni prostor.

Naj za zaključek povzamem, da so na največjem dialektološkem kongresu leta 2009 predavatelji osvetlili sodobna dognanja s področja dialektologije in geolingvistike, predstavili (nove) metode

dela, podali nekaj sociolingvističnih spoznanj ter poročali o delu pri lingvističnih atlasih in drugih projektih. Organizatorji so bili zelo zadovoljni z udeležbo, udeleženci pa navdušeni nad dobro organizacijo in prijetnim vzdušjem na konferenci v jesenskem Mariboru.

Prispevki s kongresa bodo objavljeni v reviji *Slavia Centralis* (SCN), knjižico s

povzetki in nekaj foto utrinkov pa lahko najdete na <http://www.sidgcongress.si/slo>. Naslednji kongres SIGD bo čez tri leta na Dunaju.

Maja Bitenc

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
bitencm@uni-lj.si